

Introducció a la sociologia

Codi: 101275

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500256 Antropologia Social i Cultural	FB	1	1

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Miquel Fernández González

Correu electrònic: Miquel.Fernandez@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Marta Simo Sánchez

Prerequisits

No existeixen prerequisits específics per cursar aquesta assignatura

Objectius

L'objectiu fonamental de l'assignatura és oferir recursos discursius (teòrics i metodològics) que us permetin iniciar-vos en la imaginació sociològica, ajudant-vos a analitzar i comprendre com ha anat variant l'estructuració de les interdependències humanes (des de la modernitat fins als nostres dies) i quins han estat els efectes d'aquestes variacions. En aquesta anàlisi i en aquesta comprensió pararem una atenció molt especial a les diferents modalitats de governabilitat, control i resistència social, i a les formes de "socialitat", "individualització" i "subjectivitat" que elles comporten.

No es pretén abordar totes les implicacions que té aquesta disciplina, sinó oferir les bases de la perspectiva sociològica per tal de poder analitzar els aspectes bàsics de l'estructura social i les desigualtats. Després d'una breu introducció a la perspectiva sociològica, marca de la disciplina, el programa se centra en primer lloc en el procés de socialització i les implicacions que té en la relació dialèctica individu-societat. En segon lloc, s'aborda els aspectes clau per a la comprensió de l'estructura social, vinculant-hi la qüestió del poder i del control social. En tercer lloc, s'explica com els processos vinculats a la construcció social de la identitat estan immersos en estructures socials, de poder i de control. Finalment, s'exploren les grans qüestions actuals sobre l'estructura de desigualtats en el món global: el canvi en l'estructura de classes i la creació de noves formes d'identitat, considerant les de gènere com aquelles més suggerents de ser compreses en el present.

Competències

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.

- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar un fet d'actualitat relacionant-lo amb els seus antecedents històrics.
2. Buscar fonts documentals a partir de conceptes.
3. Descriure el marc estructural de la vida en societat.
4. Descriure els fenòmens socials de manera teòricament rellevant, tenint en compte la complexitat dels factors implicats, de les seves causes i dels seus efectes.
5. Elaborar un treball individual en el qual s'expliciti el pla de treball i la temporalització de les activitats.
6. Exposar els components que incideixen en la inserció d'un individu a la societat: la família, l'educació, els mitjans de comunicació, la cultura, la religió i la ideologia.
7. Identificar les idees principals d'un text sobre la matèria i fer-ne un esquema.
8. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
9. Interpretar els esdeveniments del món actual a partir de la diversitat física, econòmica, social i cultural.
10. Participar en debats sobre fets històrics i actuals respectant les opinions dels altres participants.

Continguts

1.- El caràcter social de la naturalesa humana: cultura i societat.

1.1- L'animalitat humana: la cultura com a constel·lació de topoi.

1.2- Cultura, arquitectura cognitiva i estructura de la sensibilitat: com concebem (engendrem, donem a llum, portem al món, etc.) el que hi ha, el que passa, el que som i com ens ho expliquem.

1.3- La condició humana: l'articulació de les relacions socials fonamentals. L'amor a la vida i la por a la mort.

1.4- La imaginació sociològica i la noció d'habitus: més enllà de la dicotomia individu / societat

1.5- Sociologia i pensament crític: la genealogia de la doxa

2.- De la Modernitat a la Globalització: disciplina, biopoder, gestió de riscos i privatització de la vida.

2.1.- Més enllà de la repressió: la disciplina com anatomia política del cos. La formació d'individus individualitzats.

2.2- Més enllà de l'ocultació i la mentida: la biopolítica i la regulació dels processos vitals. La població com a objecte de coneixement i de govern: el biopoder.

2.3- La normalització de la societat i l'aparició de la flexibilitat

2.4- La ideologia Do it

3.- Socialitat, individualització i subjectivitat en la societat global.

3.1- La compressió espai temporal i la construcció d'una nova geografia social.

3.2- La globalització com gestació d'un poder ingràvid, extraterritorial i flotant.

3.3- De la gestió dels riscos a l'expropiació de l'assossec: turistes i rodamons o vagabunds.

3.4- Internet i les "xarxes socials", entre l'emancipació i la dominació.

Metodologia

La docència s'articula a partir de dos tipus de sessions a l'aula: Classes magistrals a càrrec del docent i els seminaris, on es realitzen exercicis pràctics i les lectures per part de l'alumnat.

Les classes magistrals s'orienten a la presentació per part del professor dels conceptes i arguments centrals de la matèria en els diferents continguts del programa. Totes les classes promouran la participació activa de l'alumnat a partir de preguntes per al debat.

Els seminaris són espais de treball sobre els continguts de l'assignatura a partir de lectures i exercicis pràctics que ha de fer l'alumnat.

Així, les activitats formatives seran de diferents tipus

- Assistència a classe i participació en els debats
- Lectures obligatòries
- Treballs individuals i en grup

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe Magistral	50	2	3, 4, 6, 9
Tipus: Supervisades			
Presentacions en seminaris	1	0,04	6, 10
Treballs en grup	24	0,96	1, 2, 4, 6, 9, 10
Tipus: Autònomes			
lectures	75	3	1, 2, 5, 7, 8

Avaluació

L'avaluació serà per donar comptes (i donar-se compte) del que s'ha après amb els materials treballats durant el curs, és a dir, les lectures anunciades en aquest programa i els audiovisuals.

En les primeres sessions de classe abordarem el tema de com fer-ho i de com programar el nostre calendari de treball, tant en el cas de l'avaluació continuada com en avaluació única. La mida i la disponibilitat del grup seran factors inexcusables per tancar aquestes qüestions.

La meua proposta és que, en la modalitat d'avaluació continuada cada estudiant es compromet a assistir amb assiduitat a les sessions -tant les dedicades a crèdits teòrics com pràctics- i a tenir una certa "presència" en elles. Des d'aquí, el treball per a l'avaluació consistirà en exercitar la intel·ligència per a elaborar un breu assaig (entre 2 i 4 folis en "paper imprès") per als tres blocs del programa; jo fixaria i anunciaria el tema de reflexió i la data de lliurament (amb un termini mínim d'una setmana per a l'elaboració del treball); perquè el treball compatibilitzi de cara a l'avaluació final el tema, els terminis i el format de lliurament han de respectar escrupolosament.

Tingueu en compte que cada assaig se us demanarà que reflexioneu sobre les lectures fetes fins al moment, és a dir, que heu complementar cada assaig amb les lectures precedents.

El primer lliurament: un 25% de la nota final

El segon un 25%

I el tercer un 40%

Recordeu que cada assaig no pot superar les 4 pàgines excepte el darrer que pot ser de fins a 6 pàgines.

El 10% restant seria en funció de la contribució de cadascú al grup classe. Crec que aquesta ponderació -que no està prevista exactament en el PD de l'assignatura- es justifica atenent a la dificultat (i novetat) del que vinc anomenant com exercitar la intel·ligència i, per tant, a la metodologia i pla de treball anunciats en aquest programa.

En cas que la mitjana de l'avaluació continuada no arribés a la nota de 5, es considerarà que l'alumne/a ha suspès l'avaluació.

Per participar en l'examen de recuperació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total. L'estudiant suspès té dret a recuperació si ha tret en el conjunt de l'avaluació una nota superior a un 3,5. La recuperació de qualsevol de les parts suspeses consistirà en un examen. La nota màxima final que es pot aconseguir, si es supera l'examen de recuperació, serà un 5.

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor o professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

IMPORTANT

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació (com el plagi o similars), es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

AVALUACIÓ EN CAS DE NO-PRESENCIALITAT:

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
1.- Primer Assaig	25%	0	0	1, 2, 3, 4, 6, 10

2.- Segon Assaig	25%	0	0	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Assaig final	40%	0	0	1, 3, 4, 6, 8, 9
Presència i contribució de cadascú al grup classe.	10%	0	0	2, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Bibliografia

Bibliografia obligatòria

Bloc 1 El caràcter social de la naturalesa humana: cultura i societat

De Sousa, B. (2001): "Las tensiones de la modernidad" en, Foro Social Mundial. Otro mundo es posible. Barcelona, El Viejo Topo, pp. 163-189.

Campillo, A. (1999): "Cuatro tesis para una teoría de la Historia" en, El gran experimento. Ensayos sobre la sociedad global. Madrid, Catarata, 2001, pp. 43-73.

Bourdieu, P. (1980): "Una ciencia que molesta" en, Cuestiones de Sociología. Madrid, Istmo, 2000, pp. 20-37.

Wacquant, L. (2001): "Pensamiento crítico y disolución de la dóxa" en, Archipiélago. Cuadernos de crítica de la cultura, nº 53, 2002, pp.83-88.

Bloc 2 De la Modernitat a la Globalització: disciplina, biopoder, gestió de riscos i privatització de la vida

Foucault, M. (1975): "Los medios del buen encauzamiento" en, Vigilar y castigar, Madrid, Siglo XXI, 1976, pp.175-198.

Foucault, M. (1976): "Del poder de soberanía al poder sobre la vida" en, Genealogía del racismo, Madrid, La Piqueta, 1992, pp. 247-273.

Sennett, R. (2000). A la deriva. En La corrosión del carácter. Las consecuencias personales del trabajo en el nuevo capitalismo (pp. 13-31). Barcelona: Anagrama.

Peran, M. (2016). Do it en Indisposición general. Ensayo sobre la fatiga. Hondarribia: Editorial Hiru. pp.23-46

Bloc 3 Socialitat, individualització i subjectivitat en la societat global

Bauman, Z. (1998): La Globalización. Consecuencias humanas, México, 2003 (2ªed.)

Crary, Jonathan (2016) Capítulo 2 a 24/7. El capitalismo al asalto del sueño. Barcelona, Ariel. pp. 41-68

Bibliografia complementària

Durant les sessions de classe s'oferirà bibliografia de lectura "no obligatòria" en funció de les qüestions més específiques per les quals manifesteu curiositat i / o ganes de saber. En qualsevol cas, i encara que amb un caràcter molt general, bestreta algunes lectures d'interès:

Per al bloc 1:

- "Sociología crítica. Teoría y práctica de la libertad" a la revista Archipiélago, nº 53 (Nov. 2002) Aquí es recullen una entrevista amb G. Deleuze, una conversa amb Cl. Grignon, un relat autobiogràfic d'I Sotelo i dos textos (de R. Castel i F. Álvarez Uría) que, en conjunt, permeten al lector atent fer-se una idea d'algunes de les tensions que travessen la reflexió i la investigació sociològica contemporània.

- Arendt, H. (1958): La condición humana, Barcelona, Paidós, 1993.

- Bauman, Z. (1999): La cultura como praxis, Barcelona, Paidós, 2002.

- Bourdieu, P. (1984): Cuestiones de Sociología, Madrid, Istmo, 2000

- Bourdieu, P y Wacquant, L (1992): Una invitación a la sociología reflexiva, Buenos Aires, siglo xxi, 2005.

- Campillo, A.(1985): Adiós al progreso. Una meditación sobre la Historia, Barcelona, Anagrama, 1995.
- Castoriadis, C. (1996): El ascenso de la insignificancia, Madrid, Cátedra, 1998.
- Elías, N. (1970): Sociología fundamental. Barcelona, Gedisa, 1995.
- Elías, N. (1987): La sociedad de los individuos, Barcelona, Península, 1990
- Sennett, R. (2006): La cultura del nuevo capitalismo, Barcelona, Anagrama, 2006.

Per al bloc 2:

- Anders, G. (2002): La obsolescencia del hombre (Vol.I) Sobre el alma en la época de la segunda revolución industrial. Valencia, Pre-textos, 2011
- Anders, G. (2002): La obsolescencia del hombre (Vol. II) Sobre la destrucción de la vida en la época de la tercera revolución industrial.Valencia, Pre-textos, 2011.
- Bauman, Z. (1989): Modernidad y Holocausto. Madrid, Sequitur.
- Colectivo Situaciones (2003): Argentina. Apuntes para el nuevo protagonismo social. Barcelona, Virus. 2003
- De Giorgi, A. (2000): Tolerancia cero. Estrategias y prácticas de la sociedad de control, Barcelona, Virus, 2005.
- Foucault, M: Microfísica del poder, Madrid, La piqueta, 1991.
- Ibañez, T. (2005) Contra la dominación. Variaciones sobre la salvaje exigencia de libertad que brota del relativismo y de las consonancias entre Castoriadis, Foucault, Rorty y Serres. Barcelona, Gedisa (sólo la Parte II).
- López Petit, S. (2009): La movilización global. Breve tratado para atacar la realidad. Madrid. Traficantes de sueños. Mapas, 2009
- Morey, M.: Escritos sobre Foucault, Madrid, Sexto Piso, 2014.
- Sassen, S. (2007): Una sociología de la globalización. Buenos Aires, Katz Editores, 2007.

Per al bloc 3.

- Anders, G.: 2002, op. Cit., vol. I y II.
- Baudrillard, J. (1997): Pantalla total, Barcelona, Anagrama, 2000.
- Byung-Chul Han (2012): La sociedad de la transparencia, Barcelona, Herder, 2013.
- Foucault, M.: Hermeneutica del sujeto, Madrid, La Piqueta, 1994
- Lipovetsky, G. (1983): La era del vacío. Ensayos sobre el individualismo contemporáneo. Barcelona, Anagrama, 1986.
- Sánchez Ferlosio, R (1993): Vendrán más años malos y nos harán más ciegos. Barcelona, Destino, 1993.
- Sennett, R. (1998): La corrosión del carácter. Las consecuencias personales del trabajo en el nuevo capitalismo, Barcelona, Anagrama, 2006 (9ªed).
- Sennett, R. (2003): El respeto. Sobre la dignidad del hombre en un mundo de desigualdad. Barcelona, Anagrama, 2003.
- Tiqqun (2012): Primeros materiales para una teoría de la jovencita y "Hombres-máquina: modo de empleo". Madrid, Acuarela, 2012

Programari

No cal emprar cap programari específic. Tot i això es recomana un coneixement bàsic d'un gestor de bases de dades bibliogràfiques com per exemple Mendeley.